

CENTRAAL COLLEGE SPECIALISMEN FARMACIE

BESLUIT

TOETSINGSKADER VOOR HET INSTELLEN VAN REGISTERS VOOR KADERAPOTHEKERS

Het Centraal College Specialismen Farmacie in vergadering bijeen op **6 februari 2020**

- gezien het verzoek van de Wetenschappelijke Sectie Openbare Farmacie (WSO) om te komen tot registers voor kaderapothekers in de openbare farmacie
- overwegende dat uit sectorbrede inventarisatie is gebleken dat er in de praktijk behoefte is aan het nader definiëren en aantoonbaar maken van de competenties van kaderapothekers
- gehoord het KNMP-bestuur en het bestuur van de WSO
- heeft besloten het navolgende Toetsingskader voor het instellen van registers voor kaderapothekers vast te stellen.

Toetsingskader voor het instellen van registers voor kaderapothekers door het Centraal College Specialismen Farmacie¹

1. Inleiding

Zoals verwoord in het Handvest van de apotheker verwacht de maatschappij dat de apotheker zich bewust is van en zich aantoonbaar gedraagt naar de kernwaarden² van zijn professie. Eén van deze kernwaarden is de farmaceutische deskundigheid: de apotheker dient te beschikken over alle voor zijn beroepsuitoefening noodzakelijke competenties, deze ten dienste te stellen van de maatschappij en zijn toegevoegde waarde zichtbaar te maken.

De wettelijke erkenning van het specialisme openbare farmacie in 2016 heeft bijgedragen aan de verankering van de openbaar apotheker als zorgverlener in de eerste lijn. Voor zijn beroepsuitoefening vormt de Professionele Standaard Farmaceutische Zorg de leidraad. Als medicatiespecialist heeft de openbaar apotheker een unieke en eigenstandige rol en verantwoordelijkheid in de eerstelijns (keten)zorg.

Goede zorgverlening in de eerste lijn vraagt om verbinding en om volwaardige en gelijkwaardige samenwerking van openbaar apothekers met andere zorgverleners, in het bijzonder met huisartsen. Van een specifieke groep openbaar apothekers, de kaderapothekers, wordt daarbij verwacht dat zij een zichtbare en daadkrachtige partner zijn van kaderhuisartsen en vertegenwoordigers van andere disciplines. Hun specifieke kennis en expertise komt tegemoet aan de toenemende complexiteit van de zorg en tilt de bijdrage van openbaar apothekers aan de zorgverlening naar een hoger niveau. Het gaat daarbij om:

1. Kennis en expertise die gericht is op een bepaald zorgaanbod, dat het basis- en aanvullend takenpakket van de openbaar apotheker overstijgt. Dit draagt bij tot het verbeteren van het specialisme openbare farmacie, door het verder ontwikkelen en implementeren van richtlijnen op een bepaald zorggebied, het oplossen van lacunes op kennisgebieden, het voorzien in nascholing etc.
2. Kennis en expertise die gericht is op de *algemene verbetering* van de *kwaliteit* van de eerstelijnszorg, zoals het aanspreekpunt zijn voor kaderhuisartsen, andere zorgverleners in de eerste lijn, specialisten en organisaties als patiëntenverenigingen en zorgverzekeraars. De kaderapotheker stimuleert zo een actieve bijdrage van openbaar apothekers aan de lokale ketenzorg.

¹ De tekst is mede afgeleid van het toetsingskader voor het instellen van CHBB registers voor huisartsen met bijzondere bekwaamheden.

² De kernwaarden zijn:

- Betrokkenheid op het welzijn van de patiënt
- Farmaceutische deskundigheid
- Maatschappelijke verantwoordelijkheid
- Betrouwbaarheid en zorgvuldigheid
- Professionele autonomie

Een hechte regionale structuur vormt hierbij een voorwaarde. Binnen die structuur moeten kaderapothekers in hun rol herkenbaar zijn en aantoonbaar beschikken over de daarvoor benodigde competenties. Dit vereist specifieke scholing en werkervaring, die steeds moet worden onderhouden en verder ontwikkeld. Een register kan de herkenbaarheid en aantoonbaarheid van competenties van kaderapothekers ondersteunen.

Registers voor het waarborgen van bekwaamheid

De overheid is op grond van de Wet BIG verantwoordelijk voor de erkenning van de twee farmaceutische specialismen: de openbare farmacie en de ziekenhuisfarmacie, en de daarbij behorende bescherming van de titel.

Het beleid en de regels rond deze specialismen is een verantwoordelijkheid van het Centraal College Specialismen Farmacie. Bepalingen in de Regeling Specialismen Farmacie en de daarop gebaseerde Besluiten van het Centraal College hebben geleid tot eisen ten aanzien van de opleiding tot specialist, de registratie en herregistratie van specialisten en tot het instellen van de specialistenregisters.

Ook buiten de Regeling kunnen registers worden ingericht voor apothekers die beschikken over de bijzondere competenties, zoals kaderapothekers. De behoefte daaraan is kenbaar gemaakt vanuit de sector openbare farmacie. Het bestuur van de WSO heeft het Centraal College verzocht hierin faciliterend op te treden, zodat gebruik kan worden gemaakt van de aanwezige expertise en afstemming met bestaande specialismen is gewaarborgd. In antwoord daarop heeft het Centraal College dit toetsingskader opgesteld. Het bestaat uit een aantal criteria waaraan aanvragen voor het instellen van een register worden getoetst, ten einde de kwaliteit te waarborgen en wildgroei te voorkomen.

2. Criteria voor de instelling van een register voor kaderapothekers

Het Centraal College stelt registers in op verzoek van wetenschappelijke verenigingen, secties, expertgroepen (SIG's) of andere groeperingen van beroepsbeoefenaren die over bijzondere kennis en expertise beschikken. Het Centraal College zal een dergelijk verzoek alleen honoreren als de noodzaak of wenselijkheid voldoende is onderbouwd, de aanvraag wordt gesteund door het bestuur van de wetenschappelijke vereniging, en is voldaan aan de hieronder genoemde toetsingscriteria.

Noodzaak of wenselijkheid

De noodzaak of wenselijkheid tot instelling van een register moet worden aangetoond. Het register moet betrekking hebben op bijzonder zorgaanbod of op een specifieke taak. Het bijzonder aanbod dient het basisaanbod van de farmaceutische zorg te overstijgen. De specifieke taak dient gericht te zijn op verbetering van de kwaliteit van de farmaceutische zorg. Bovendien dient er sprake te zijn van een omschreven kennisdomein met een wetenschappelijke basis.

Toetsingscriteria

De toetsingscriteria worden gerangschikt in vier categorieën.

1. Kwaliteit van de inhoud en opzet van de opleiding(en)

- Er zijn competenties, eindtermen en/of leerdoelen geformuleerd.
- Er is een uitgewerkt en transparant curriculum De omvang en inhoud van de opleiding is afgestemd op het uit te voeren bijzonder zorgaanbod of de te verrichten taak.
- De periodieke evaluatie van de opleiding is beschreven en geregeld.
- De studielast is in overeenstemming met andere opleidingen die de ontwikkeling van bijzondere bekwaamheden ondersteunen.

2. Werkzaamheden op het betreffende gebied

- De aard van de werkzaamheden is duidelijk. Inhoudelijk inclusief het geven van scholing, organisatorisch en beleidsmatig.
- De omvang van de werkzaamheden is zodanig dat aparte registratie gerechtvaardigd is.
- De (minimum) omvang van de werkzaamheden is zodanig gedefinieerd dat dit voldoende is om competent te blijven.
- De werkzaamheden of taken kunnen met voldoende continuïteit plaatsvinden.

3. De organisatie waarbinnen de kennis, expertise en werkzaamheden worden uitgevoerd

- Er is sprake van regionale samenwerking met andere vertegenwoordigers (zoals kaderhuisartsen) uit de eerstelijnszorg.
- Er is een landelijke organisatie en/of structuur waarin de betreffende kennis en expertise wordt ontwikkeld en uitgewisseld.
- De kwaliteit en kwantiteit van de menskracht is toereikend.

4. Deskundigheidsbevordering

- Er is een scholingsprogramma t.b.v. de continue ontwikkeling van bekwaamheden.
- Dit programma voldoet aan de bij punt 1 genoemde criteria.
- De omvang van het bijzonder aanbod of de specifieke taak is vastgesteld.
- De vorderingen t.a.v. het scholingsprogramma worden geregistreerd.
- De opzet en uitwerking van de deskundigheidsbevordering verhoudt zich tot die van andere opleidingen die bijzondere bekwaamheden borgen.

Bij de aanvraag tot het instellen van een register dienen de aanvragers te onderbouwen op welke wijze invulling wordt gegeven aan de criteria uit dit toetsingskader. De aanvraag dient door middel van een door het Centraal College beschikbaar gesteld format te worden ingediend.

Het Centraal College beoordeelt na instelling van een register periodiek of en hoe aan de criteria wordt voldaan. De betekenis van het register in de praktijk wordt daarin meegenomen. Indien aanpassingen nodig zijn, worden deze in goed overleg met de geregistreerden gedefinieerd en geïmplementeerd.

3. Eisen m.b.t. de inschrijving van een openbaar apotheker in een register voor kaderapothekers

In een register wordt op diens verzoek ingeschreven de openbaar apotheker die voldoet aan de door het Centraal College goedgekeurde specifieke registratie-eisen van het betreffende register. Daartoe behoort de inschrijving als openbaar apotheker in het specialistenregister. De eerste inschrijving in een register voor kaderapothekers geldt daarom tot het moment van herregistratie als openbaar apotheker. Daarna kan hernieuwing van de registratie als kaderapotheker worden aangevraagd, telkens voor een periode van vijf jaar. Registratie als kaderapotheker vervalt op het moment van beëindiging van registratie als openbaar apotheker.

4. Vaststelling, wijziging, inwerkingtreding

1. Dit Besluit is vastgesteld door het Centraal College op 6 februari 2020, gehoord adviezen van de WSO en het KNMP-Bestuur.
2. Dit Besluit treedt in werking op 6 februari 2020.
3. Dit Besluit wordt jaarlijks geëvalueerd.

Toelichting

Ad 1. Inleiding

In 2018 ontving het Centraal College van een aantal (openbaar) apothekers het verzoek om criteria op te stellen voor het vastleggen van bijzondere bekwaamheden binnen de (openbare) farmacie, die geheel of gedeeltelijk buiten het competentieprofiel van het basisberoep apotheker en het specialisme openbare farmacie vallen.

Het Centraal College voerde vervolgens een inventarisatie uit naar bestaande vormen van differentiatie binnen de farmaceutische beroepsuitoefening (ook buiten de openbare farmacie) en naar behoeften en mogelijkheden om de daarvoor benodigde competenties nader te definiëren en aantoonbaar te maken. Op basis van de resultaten concludeerde het College dat er voornamelijk behoefte is aan het vastleggen van de bijzondere bekwaamheden voor de zgn. kaderapothekers binnen de openbare farmacie. Dit zou moeten gebeuren “on top of” het specialisme, aldus het WSO bestuur.

De Regeling Specialismen Farmacie (RSF) geeft aan dat naast specialismen ook profielen kunnen worden ingesteld. Een profiel wordt in de RSF gedefinieerd als “een deelgebied van de farmacie, betreffende een verdieping van het deskundigheidsgebied van de apotheker, hetgeen niet leidt tot het deskundigheidsgebied van een specialisme”. Dit laat ruimte voor het instellen van profielen naast bestaande specialismen en voor registratie van profielapothekers die niet zijn ingeschreven in een specialistenregister. Het feit dat de kaderapotheker overeenkomstig de behoefte van de WSO “on top of” het specialisme openbare farmacie zal worden gepositioneerd leidde er toe dat niet is gekozen voor het invullen van de kaderapotheker als een profielapotheker.

Het Centraal College ontleent aan de RSF dus geen formele rol m.b.t. nadere structurering en regelgeving voor kaderapothekers. Het CC heeft zich echter wel bereid verklaard tot een faciliterende rol, in eerste instantie middels het opstellen van een toetsingskader voor aanvragen tot het instellen van registers voor kaderapothekers, om op die manier een juiste verhouding met de bestaande specialismen te waarborgen. Daarop is vanuit het WSO-bestuur verzocht een dergelijk toetsingskader inderdaad op te stellen.

Kern van dit toetsingskader is een aantal criteria, aan de hand waarvan (door het Centraal College) kan worden getoetst of een register kan worden ingesteld voor een groep kaderapothekers die beschikken over bijzondere competenties op een bepaald deelterrein van de openbare farmacie. Te denken valt aan diabetes, copd/astma, hart- en vaatziekten, ouderen, Parkinson, palliatieve zorg etc. Deze criteria zijn dus *niet* bedoeld om te toetsen of een individuele apotheker daadwerkelijk beschikt over deze competenties en dus in het register kan worden opgenomen. De criteria daarvoor liggen in het verlengde van de criteria in dit toetsingskader, maar kunnen verschillen per deelterrein.

Voorbeeld

Criterium voor het instellen van een register voor kaderapothekers op een bepaald deelterrein is het beschikbaar zijn van een opleiding. Informatie daarover maakt deel uit van de aanvraag, en wordt beoordeeld door het Centraal College.

Criterium voor toelating van een individuele apotheker in het eenmaal ingestelde register is of hij/zij deze opleiding ook daadwerkelijk heeft gevolgd. Welk orgaan dat toetst moet nog worden vastgesteld, maar dat zal niet het Centraal College zijn.

Ad 2. Criteria voor de instelling van een register voor kaderapothekers

Zoals hierboven aangegeven zijn de criteria die hier worden genoemd bedoeld om te toetsen of een register kan worden ingesteld. Idealiter zou dus aan al deze criteria moeten worden voldaan *alvorens* het CC daartoe overgaat. Dit zou echter het verder ontwikkelen en formaliseren van het fenomeen kaderapotheker eerder vertragen dan bevorderen. De criteria genoemd in deze paragraaf moeten daarom vooralsnog gezien worden als onderwerpen waarover bij de aanvraag zoveel mogelijk informatie moet worden verstrekt. Daaruit moet duidelijk worden wat de huidige status ten aanzien van het betreffende criterium is, en welke plannen er zijn om volledig aan het criterium te voldoen, inclusief het tijdpad.

Als eerste wordt gevraagd aan te geven voor welk deelterrein een register voor kaderapothekers wordt aangevraagd, en welke noodzaak of wenselijkheid daaraan ten grondslag ligt. Dit kan bijvoorbeeld gelegen zijn in de specifieke kennis die noodzakelijk is om een bijzonder zorgaanbod te realiseren, dat niet valt binnen de farmaceutische zorg zoals die door de openbaar apotheker als regel wordt geleverd, of in de behoefte aan vertegenwoordiging van de openbare farmacie bij de totstandkoming van ketenzorg voor een bepaalde aandoening.

Vervolgens worden vier groepen criteria genoemd waaraan de aanvraag wordt getoetst. Deze zijn ontleend aan het toetsingskader voor het instellen van registers voor kaderhuisartsen, en liggen daar dus mee in lijn.

Ad 1. Kwaliteit van de inhoud en opzet van de opleiding(en)

De eerste set criteria heeft betrekking op de initiële opleiding die toegang geeft tot het register, op basis van een competentieprofiel, eindtermen en leerdoelen. Als daarvoor op het moment van de aanvraag nog geen volledig uitgewerkt curriculum bestaat, dient te worden aangegeven op welke wijze en wanneer daarin zal worden voorzien. Daarnaast dient te worden aangegeven of en zo ja op basis van welke scholing kaderapothekers in het register kunnen worden opgenomen zolang dit uitgewerkte curriculum nog in ontwikkeling is. Het criterium omtrent vergelijkbaarheid met bestaande registers kan vanzelfsprekend pas in een later stadium worden toegepast.

Ad 2. Werkzaamheden op het betreffende gebied

Hier wordt gevraagd inzicht te geven in de werkzaamheden van de kaderapotheker op het betreffende deelterrein, zowel qua aard als qua omvang. Hieruit moet blijken dat aparte registratie gerechtvaardigd is, “on top of” het specialisme openbare farmacie.

Ad 3. De organisatie waarbinnen de kennis, expertise en werkzaamheden worden uitgevoerd

Om goed als kaderapotheker te kunnen functioneren, moet sprake zijn van een regionale structuur, waarin samen met andere disciplines de zorg wordt ingericht en verleend. Gevraagd wordt aan te geven in hoeverre daarvan op het moment van de aanvraag sprake is, en welke plannen er eventueel zijn om tot landelijke dekking te komen.

Daarnaast is een landelijke structuur nodig die waarborgt dat kaderapothekers op een bepaald deelterrein consistent opereren, en de mogelijkheid biedt om gezamenlijk innovaties te signaleren en implementeren, nascholing te ontwikkelen, etc.

Tevens moet worden voorzien in toetsing of een individuele apotheker tot een register kan worden toegelaten.

Ad 4. Deskundigheidsbevordering

Deze criteria hebben betrekking op de nadere definitie van de scholing en werkzaamheden (qua aard en omvang) op basis waarvan opname in een register kan worden gecontinueerd. Dit vergt tevens een systeem van vastlegging daarvan.

Ad 3. Eisen m.b.t. de inschrijving van een openbaar apotheker in een register voor kaderapothekers

In het kader van de aanvraag tot het instellen van een register dient te worden aangegeven welke eisen moeten gaan gelden voor registratie en herregistratie van een individuele apotheker en hoe dit wordt getoetst, zie ook hierboven. Als het CC besluit over te gaan tot het instellen van een register, worden de eisen aan registratie en herregistratie eveneens vastgesteld.